

B. C. D.

REGIÆ ACADEMIÆ
GUSTAVO-CAROLINÆ

SIVE

DORPATO - PERNAVIENSIS
HISTORIÆ

PARTICULAM DECIMAM NONAM

CONSENT. AMPLISS. FACULT. PHILOS.

PRÆSIDE

GUSTAVO SOMMELIO,

PROF. REG. ET ACAD. CAROL. BIBLIOTHECARIO.

AD PUBLICUM EXAMEN

DEFERT

SVEN NICOLAUS SELLMAN,

SMOLANDUS.

D. VII. MAJI. A. MDCCXCVI.

LUNDÆ,

Typis BERLINGIANIS.

Thefes Respondentis.

I.

Incommoda, quæ luxum comitantur, plura majoraque sunt, quam ut eum Reipublicæ utilem esse affirmare audeam.

II.

Ad linguam gentis cujusdam probe intelligendam, ingenium ejus, mores atque instituta nosse, non solum permagni interest, sed necesse quoque exit.

III.

Quamvis universale & negativum sit Principium Contradictionis, experientiam tamen & realitatis cognitionem præcessisse ponit.

IV.

Pias, quæ vocantur, fraudes progressibus religionis Christianæ magis obfuisse, quam profuisse, in dubitationem adduci non debet.

V.

Neminem, qui regulas, quas Logica tradit, experientia niti noverit, fugere potest, felici successu hanc scientiam ab aliis addisci non posse, quam qui observationes rite instituire queat.

vero Moller, Backmeister & Gadebusch injiciunt, a cæteris prætermittam, quod munus Juris Professoris cum munere Assessoris conjunctum fuit.

In meritis ejus literariis commemorandum quoque est insigne de Jure Rigensi studium, a Gadebuschio l. c. sic prædicatum: In einer alten Handschrift des livländischen Ritterrechtes habe ich gefunden, Flügel habe das rigische Recht meist in die Form, wie es nun ist, gebracht.

SAVONIUS (Michaël) *)

Solum hujus nomen commemorare pro institui ratione KELCH, MOLLER & ROLOTT II. cc. satis habuerunt, quæque præter illud BACKMEISTERO l. c. p. 185 & GADEBUSHIO l. c. P. III. p. 87 de illo innotuerunt, paucissima sunt, & hæcce tantum: primum Regiæ Scholæ Dorpatensis Rector fuit **) deinde, in Academia Dorpatensi constitutus est Ethices & Logices Professor;

H h

quibus

*) Cujas fuerit, nullibi annotatum legi. Video autem, Henricum quendam Savonium, qui Nylandum se appellavit, Aboæ a. 1674 disputasse, cfr. Cat. Dispp. Abb. Liden p. 42. num. 6. atque cum hoc communis Michaëli & gens & patria fortasse fuit.

**) Primum istius scholæ Rectorem Gadebusch eum appellat, addens illum in Archivi Senatus Dorpatensis *Armar. I. Vol. XII. n. 4.* nomen suum hunc in modum inscripsisse: *Michaël Johannis Savonius Rector Scholæ Regiæ.*

quibus quod addam nihil suppetit, nisi id, quod a. 1639, ut ex titulis disputationum, sub ejus praesidio habitatum, constat, suae Facultatis Decanus fuit. Homo vero fuit, ut ex actis Academicis liquet, qui sibi indulgens regere ac continere affectus non potuit, tantumque in altercationibus, quantum potuit, temporis alios laedendo eorumque otia turbando, consumpsit; praetereaque cum munus negligeret, id ei per literas Regias abrogatum est a. 1650. Quorsum abierit, ac reliqua ejus fata ignoro.

Scripta. *)

- 1) Disp. de Meteoris in genere, simulque de Ignitis veris in specie R. Nicolao Laurentii Ny-copensi 1633. 4:o.
- 2) Disp. de Philosophia in genere quarta, de Distributione Philosophiae R. Israële Arvidi Green-Beckio Smolando 1633. 4:o.
- 3) Mundo ejusque partibus R. Bened. Baazio Smol. 1633. 4:o.
- 4) Liberalitate R. Johanne Bringio Smol. Sveco, Troll. Alumno 1639. 4:o.
- 5) Virtute Heroica R. Sven. Magni Hagelsten 1639. 4:o.
- 6) Forma R. Martino Nicolai Faxelio (non Faxenio ut Backmeisterus & Gadebuschius habent) Neric. Sveco. 1639. 4:o.

7) Sensi-

*) Ex his ea tantum, quae hac in serie N. 6 & 7 occurrunt, ex Backmeistero & Gadebuschio attuli; reliqua in mea collectione obvia addidi.

- 7) Sensibus Internis R. Erico Petri Lerbeckio Nericia Sveco 1639. 4:o.
- 8) Natura Ethicae R. Matth. Matthiae Læchlin Wi-burg. Carel. 1644. 4:o.

WOLLIN (Michaël)

Hunc virum aliunde, quam ex BACKMEISTERO & von STJERNMAN cognoscere mihi non licuit. Ultra igitur cum nihil profecerim, hos audire satis erit. Pauciora vero sunt, quae de illo Backmeisterus *) annotavit, his usus verbis: Vermöge eines Königl. Befehls vom Jahre 1641 sollte EWOLIN **), Professor zu Dörpat, der mit Lars SPARRE Söhnen, nach Deutschland verreisete, seine Professor-Besoldung, während der Reyse richtig zu genieffen haben. Allein er befindet sich nicht in dem sonst vollständigen Verzeichnisse der Professoren, das Arwid Moller in seinem Schickfal der Stadt Dörpat liefert. Fusius vero ejus mentionem v. STJERNMAN fecit hæc ***) annotans: "Michaël H h 2 "Wollin

*) l. c. p. 155. not. subj.

**) Sic nomen a Backmeistero hic scribitur; utrum obscuriori scripturae, quae legi ab illo difficulter potuit, an Typographo tribuenda sit hæc nominis immutatio, incertum est: recte vero legisse v. Stjernman, nemo, qui Virum in legendis variis scripturarum generibus exercitatissimum noverit, in dubitationem adducet, eoquæ minus, quod nomen hoc non in uno sed in pluribus scriptis legit.

***) Ex Actis Academicis v. Stjernman hæc descripsit, ac Bibliothecæ suæ Svio Goth. MSC, ad annum 1639

Wollin Historiarum & Politices Professor in Academia Dorpatensi, Magister filiorum Senatoris regni Sveciæ Laurentii Sparre, a Proceribus commendatus Senatui Academico Dorpatensi, ut defugæ Menio, Historiarum antea Professore, sufficiatur Historiarum & Politices ordinarius Professor; itaque unanimi consensu Acad. d. 13 Febr. a. 1639 eligitur: sed quia gradum in Philosophia nondum haberet, orat Proceres Senatus Academicus, ut Upsaliæ honores Philosophicos obtineret. Obtinet interea confirmatorias literas d. 20 Martii a. 1639 Wollin, sed insuper veniam a Regina CHRISTINA ad externos abeundi. Et vacavit ita per aliquot annos professio, quamvis id egre ferrent Patres Academici, sapius vel de Wollino revocando vel alio substituendo cum Cancellario Scheduling agentes, qui semper illud retulere responsi, *speciale impetrasse Wollinum privilegium, neque posse Cancellarium in ea re Regiam mutare voluntatem*, uti literæ sonant d. 11 Octobr. 1642. Hunc tamen Wollin Dorpatum nunquam accessisse, vel inde manifestum est, quod Andreas Sandhagen anno sequenti 1643 in Januario Professor Historiarum creatus sit.

HEIN (Henricus)

Plures quidem Heinios JÖCHERUS in *Allg. Gel. Lex. P. II. Col. 451*, MOLLERUS in *Cimbr.*

Lit.

inferuit indeque descriptum b. m. Episcopus &c. Doct.

Ol. CELSIUS mecum communicavit.

Lit. T. I. b. nom. & GADEBUSCHIUS l. c. P. 2. p. 22. commemorant; hunc vero hi omnes taciti prætereunt. Prætermissum quoque a KELCH, MOLLER & BACKMEISTERO, Professores Dorpatenses enumerantibus, video. Pauca igitur sunt, quæ de illo afferri hic possunt, ac singula ejusmodi, quæ ex istius avi Exercitationibus Academicis eruerim; ex his autem cognovi, eum Rostochio huc evocatum esse*), jam a. 1633. Juris utriusque Doctorem, aulicque Regii Judicii Dorpatensis Assessorem**) a. 1640. Juris Professore Ordinarium ejusdemque Judicii Regii Dorpatensis Assessorem

H h 3

*) Rostochio cum repetendum esse, inde liquet, quod filius ejus FRIEDERICUS HEIN, qui Upsaliæ a. 1642 de Administratione Regni CHRISTI, Præfide Laur. Stigzelio disputavit, & Dorpati de Medicina a. 1637. peroravit, in titulo & Orationis hujus & istius disputationis Rostochio Megapolitanum se appellat. Filium vero HENRICI HEIN J. U. D. & Professoris in Reg. Acad. Gust. & summi Regii Judicii Dorpatensis Assessoris, in programma, dictæ Orationi præmisso, Laur. Ludenius eum vocat. Ipsum vero Henricum Hein patre natum esse ALB. HEIN J. Doctore & Decretalium Professore Rostochiensis, qui a. 1636 d. 1. Aug. ætatis 65 obiit (vide Jöcheri Allg. Gel. Lex. l. c.) suspicor.

**) Sic eum Johannes Raulinius appellat in dedicatione Orationis suæ de Beneficiis GUSTAVI ADOLPHI in universam Livoniam collatis, Dorpati habitæ, & a. 1633. editæ. Cfr. h. hist. p. 49. n. 2.

forem & Rectorem Magnificum *) a. 1649 iterum Rectorem Magnificum **) & a. 1653 Assessorem & Professore adhuc fuisse ***).

Scripta.

- 1) Disp. de Pignoribus & Hypothecis R. Samuel Törnbeck Westmannus Dorp. 1653.
- 2) Disp. exhibens circa materiam de Successionibus ab Intestato ex Jure Communi, Juris Svedici & Livonici differentias.

ERICI STREGNENSIS Nobil. STJERNSTRÅLE
(Johannes †).

Natus a. 1607 patre Cive Strengnesensi. Jactis in ludo inferiori literarum fundamentis, animum ulterius doctrina exculturus Academiam petiit, Dorpatumque se contulit, ubi Academica civitate dona.

- *) Vide titulum disputationis *Abelis Lyre de Terra* Præfide Laur. Ludenio a. 1640 d. 31 Octobr. Dorpati habitæ.
- **) Hoc enim anno d. 29 Julii epicedium in laudem defuncti juvenis Philippi Thætorii cecinit, ac nomen subscribens Rectorem Academix Dorpatensis Magnificum se appellat.
- ***) Erlando Erl. Hjärne, hoc anno, Præfide Pet. Lidonio disputanti, gratulaturus utrumque hunc muneris titulum nomini suo adscripsit.
- †) Quæ hic affero vitæ ejus momenta, tantum non omnia v. STJERNMANNO in *Matr. öfv. Sv. Ridd. och Adel P. I p. 486. N. 571.* debeo, ejusque vestigiis etiam insistere video GEZELIUM in *Supplens.*

donatus variis, quæ disputando ac perorando edidit, eruditionis speciminibus ita inclaruit, ut Philosophiæ Magister renuntiatus a. 1638 &, transactoduntaxat triennio, Astronomiæ & Physices Professor designatus sit a. 1641 d. 17 Maji, quo munere fungens Facultatis Philosophicæ Decanus a. 1643 & 1647 fuit *). In Regio Dicasterio Dorpatensi Assessor constitutus est a. 1650 d. 15 Junii, juxtaque ei eodem anno d. 16 Julii demandata est extraordinaria Juris Professio. Nobilium ordini adscriptus est a. 1652 d. 30 Julii Stjernstråle **) appellandus, ac paulo post, nempe d. 15 Nov. ejusd. anni ordinarius Juris Professor renuntiatus est, Magistratum Academicum gerens ***). Ad dicta Assessoris

Lex. Biogr. p. 472. Manca autem, nec omnia vera, quæ de illo BACKMEISTER *l. c. p. 162* affert. Fufior quidem illo est GADEBUSCHIUS *P. I. p. 297.* in annis vero annotandis minus accuratus. In scriptis vero Stjernstrålii enumerandis tantum a perfectione utriusque series abest, ut quantam duntaxat in mea enumeratorum partem contineat; hanc autem meam enumerationem completam dicere numerus vetat, ab ipso Stjernstrålio commemoratus, & infra quoque a me commemorandus.

- *) Vide disputationum, sub ejus præsidio his annis habitarum, titulos.
- **) In disputationum titulis modo *Stjernstråhl*, modo *Sternstråhl* eum appellari video. Non igitur dubitandum est, quin erroneum sit nomen *Stjernstål*, quod ei MOLLER in *Fatis Dorp. p. 45* indidit.
- ***) Hoc anno Rectorem Magnificum eum fuisse, docent etiam disputationum tituli.

foris & Professoris munera tertium accessit, dum a. 1653 d. 20 Aug. juxta constitutus est praefecturae Coporiensis in Ingermannia Judex territorialis; singula vero qua fide ac perspicacia obierit, inde liquet, quod Judex territorialis praefectarum Jamo & Ivanogorod juxta esse jubebatur a. 1667 d. 22 Maji. Tandem a. 1675 d. 6 Sept. Regii Dicasterii Dorpatensis Praeses Vicarius factus diem suum a. 1686 d. 22 Dec. obiit. Vir erat subacti judicii, praeclearae eruditionis, tenax quidem propositi, sed justus & agendo indefessus; ac talem esse hominem oportuit, qui tot negotiis sustinendis atque gubernandis par esset, & tali quoque opus fuit in isto Academiae statu, dum nonnulli ex ipsis Patribus, nominatim Savonius, Schelenius & Crellius plura miscebant, quorum impetus fortiter repressit; nec solum in his retardandis, verum etiam, si qua res Academiae major ageretur, ei praesto magnique usui insignis ejus dexteritas fuit *). In obeundo professorio munere eam adhibuit diligentiam, ut, delata a. 1654 ad Academiae Cancellarium querela, quod Professores munera sua negligentius curarent **), & ita quidem, quasi negligentiae rei omnes essent, literis ad Cancellarium

*) Diese Universität sandte ihn 1650 nach Riga, an die Regierung, um den Streit mit dem Stadtrathe zu Dörpat, der Accise wegen auszumachen, inquit Gadebusch l. c. sed longum foret extraordinaria ab illo gesta negotia enumerare.

**) Cfr. h. hist. p. 47.

rium datis culpam a se his remove verbis non dubitaverit: "Non puto, apud Illustrem Dominum
"Generalem nomen omnium Professorum esse dela-
"tum, neque existimo Dominum Comitem in suis
"literis intelligere omnes D:nn Professores, sed for-
"san unum vel alterum, qui multis annis officium
"professorium quoad utramque partem neglexe-
"runt. Illi ergo pro se respondeant, atque sic ex
"speciali & proprio non faciunt quid commune.
"Ego facile pro me respondebo, & si opus fuerit,
"non solum varia exercitia Academica, disputationes
"172. typis excusas ac publice habitas, verum etiam
"sacrae Regiae Majestatis testimonium diligentiae, ma-
"nu Regia confirmatum, exhibebo, quod omnem
"designationem vel contestationem propriam supe-
"rabit" *).

Scripta:

- 1) Theoremata quaedam cum succincta earundem explicatione, ex variis Philosophiae Disciplinis collecta. Praes. Petro Schomero. Dorpati 1637. 4:0.
- 2) Theoria Solis Praes. Laur. Ludenio 1638.
- 3) Oratio de Eloquentia, Dorpati habita 1638 sed impr. a. 1639. 4:0.

I i

4) de

- Has literas video innotuisse GEZELIO l. c. sentum alleganti; mecum vero ex schedis soceri sui von STJERNMAN haec excerpta communicavit b. Episc. & Pro-Canc. OL. CELSIUS: data autem sunt d. 16 Martii 1654.

- 4) de Homine Praef. Eodem ibid. 1638. *)
 5) de Natura & Constitutione Politices in genere. Resp. Petro Trottonio Smolando ibid. 1640. 4:0.
 6) Republica in genere R. Andrea Laurentii Flojero Smolando ibid. 1640. 4:0.
 7) Justitia R. Petro L. Schonbergio, O. Gotho ibid. 1641. 4:0.
 8) Astronomiæ Natura R. Haquino Platino Smol. Sveco ibid. 1641. 4:0.
 9) In Octo Libros Physic. Aristot. *περι της Φυσικης ακροασεως*, sive de Naturali Auscultatione Disputatio prima, continens nobiliores Notas & Quæstiones super Text. 1, 2, 3, 4, 5. Cap. I. Lib. I. R. Carolo Petri Udenio W. Goth. Sveco, ibid. 1642. 4:0.
 10) In octo Libros Phys. Arist. &c. Disp. II:da continens nobil. Not. & Quæst. a Textu 6. usque ad Text. 22. Lib. 1. Cap. 2. R. Nicolao Erici Rundelio Orebr. Sveco ibid. e. a. 4:0.
 11) in Octo LL. Ar. &c. disp. III:a &c. Cap. 3. lib. 1. a textu 22 ad text. 32. R. Ingemaro Petri Smetander W. Gothia Sveco ibid. e. a. 4:0.

12) in

*) Præfide Laur. Ludenio etiam disputavit de Semi virtutibus, vid. h. h. p. 227. N. 136 hæc vero disputatio, octavam exercitationum Ludenii *de Viro Practico* partem constituens, Præfidis est, non Respondentis.

- 12) in octo LL. Ar. &c. disp. IV &c. Cap. 4. Lib. I. a. t. 32 ad t. 42. R. Petro Laurii Schonbergio O. Goth. Sv. ib. e. a.
 13) in O. LL. Ar. &c. d. V &c. C. 5. L. 1. a t. 42 ad t. 50. R. Carolo Jonæ Rubero Smol. Sv. ib. e. a.
 14) in — disp. VI. &c. C. 6. L. 1. a t. 50 ad t. 58 R. Haquino Magni Platino Smol. Sv. ib. e. a.
 15) in — d. VII — C. 7. L. 1. a t. 58 ad t. 65. R. Johanne Jonæ Allengren W. Goth. Sv. ib. 1643.
 16) in — d. VIII. — C. 8.) *).
 17) in — d. IX. — —) *).
 18) in — d. X — C. 1. L. 2. a t. 1. ad t. 6. R. Jona Johannis Scarenfi W. Goth. Sv. ib. 1644.
 19) in — d. XI. C. 1. L. 2. a t. 6 usque ad fin. Cap. R. Tholetto Tholeti Arvikander Werml. Sv. ib. e. a.
 20) in — d. XII. C. 2. L. 2. a t. 16 usque ad fin. Cap. R. Andrea Laurentii Flojero Smolandia Sveco e. a.
 21) in — d. XIII. — C. 3. L. 2. a t. 27 ad 32 R. Laurentio Erici Emzelio W. Goth. Svec. e. a.

li 2

22) in

* In mea collectione hæc defunt, nec alibi eas vidi; Respondentium igitur nomina adscribere non potui; eandem esse reliquarum rationem, ad quas Respp. nomina defunt, facile intelligitur.

- 22) in — d. XIV. — C. 3. L. 2. a t. 32 usque
ad fin. Cap. R. Andrea Helgonis W. Goth.
Svec. e. a.
- 23) in d. XV. —
- 24) in — d. XVI. C. 6. L. 2. a t. 57 ad t. 68.
R. Laurentio Torstani Lohm Smoland. Svec.
e. a.
- 25) in — d. XVII. — C. 7. L. 2. a t. 68 usque
ad fin. Cap. R. Olao Michaële W. Goth. Svec.
e. a.
- 26) in — d. XVIII. C. 8. L. 2. a t. 75 usque ad
fin. Cap. R. Jacobo Columbo W. Goth. Svec.
e. a.
- 27) in — d. XIX. — C. 9. L. 2. a t. 87 usque
ad fin. Cap. R. Olao Nicolai Bergio Smol.
Svec. 1645.
- 28) in — d. XX. — C. 1. L. 3. a t. 1. usque ad
fin. Cap. R. Jacobo Andrea Tyblæo Suderm.
Svec. e. a.
- 29) in — d. XXI. — C. 2. L. 3. a t. 6 usque ad
fin. Cap. R. Georgio Joh. Hornigk Aboënsi
e. a.
- 30) in — d. XXII.
- 31) in — d. XXIII. — C. 4. L. 3. a t. 27 ad t.
42. R. Laurentio Laurentii Kilander Westro-
Gothia Sveco e. a.
- 32) in — d. XXIV. — C. 5. L. 3. a t. 42 usque
ad fin. Cap. R. Samuele Olai Löfwing Smol.
Sveco, e. a.